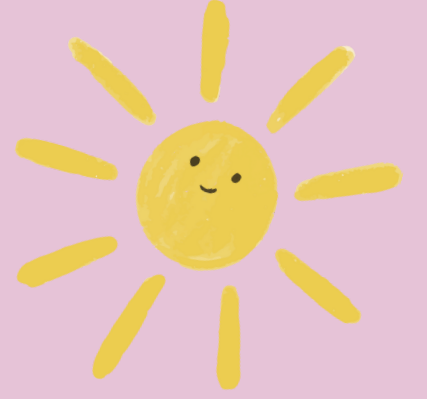

Türk Disleksili Öğrenciler İçin Okuma ve Yazma Becerileri

(7-10 yaş)

Dislex

(Disleksi Destek)

Etkinlik Kitabı

DisDes

Türk Disleksili Çocuklar için Destek Kitabı

Değerli Ebeveynler, Kıymetli Eğitimciler ve Dil Terapistleri,
Bu kitap, dünyayı farklı bir bakış açısıyla deneyimleyen, okuma ve yazma süreçlerinde zorluklar yaşayan Türk disleksili bireylerin öğrenme yolculuğuna ışık tutmak amacıyla hazırlanmıştır. Disleksi, bireyin zekâ düzeyinden bağımsız olarak ortaya çıkan, okuma akıcılığı, doğruluğu ve heceleme becerilerinde kalıcı güçlüklerle karakterize edilen nörogelişimsel bir öğrenme farklılığıdır. Bu bireyler için doğru ve anadilin yapısına uygun müdahale, akademik başarının ve özgüvenin temel anahtarıdır.

Türk Disleksisine Özgü İhtiyaç ve Morfolojik Zorunluluk

Mevcut küresel literatür ve uygulamalar, genellikle İngilizce gibi opak (derin) alfabeli dillerin fonolojik sorunlarına odaklanırken, Türkçenin dilsel yapısı farklı bir çözüm gerektirir. Türkçenin aglütinatif (eklemeli) ve morfem (biçimbirim) açısından zengin yapısı, kelimelerin kök ve eklerden oluşan uzun "zincirler" halinde çözümlenmesini zorunlu kılar. Türk disleksili bireylerin yaşadığı okuma zorluğu, bu morfem zincirini hızlı ve doğru bir şekilde işleyememekten kaynaklanır.

İşte bu nedenle, morfolojik farkındalığı geliştirmeye odaklanan özel bir egzersiz kitabına ve sisteme ihtiyaç duyulmuştur. Bu kitap, geleneksel fonolojik alıştırmaların ötesine geçerek, Türkçenin bu yapısal zorluğuna doğrudan eğilmekte ve kelimelerin yapısal mimarisini çözmeyi öğretmektedir.

DisDes Mobil Uygulama Uyumlu ve QR Kod Destekli Çalışma Kitabı

Bu kitap, tek başına bir materyal olmaktan öte, bütüncül bir dijital destek sisteminin basılı parçasıdır. Kitapta yer alan egzersizler, Flutter tabanlı DisDes (Disleksi Destek) mobil uygulaması ile uyumlu çalışmak üzere tasarlanmıştır. DisDes uygulaması, bireyselleştirilmiş hız, çoklu duyuşal öğrenme ve motivasyonu artırma özellikleriyle, klinik sonrası yoğun pratiğı kolaylaştırmaktadır.

Kitabımızın en önemli yeniliklerinden biri, içeriğın kritik noktalarının QR kodları ile desteklenmesidir. Kullanıcılar, kitaptaki ilgili QR kodu akıllı cihazlarıyla okutarak, doğrudan sesli yönergelere, doğru telaffuzlara ve seslendirme alıştırmalarına erişebilirler. Bu özellik sayesinde:

- Kullanıcılar, dil terapistinin veya uzmanın yönlendirmesini evde sesli olarak dinleyebilirler.
- Görsel-işitsel entegrasyon anında sağlanarak, öğrenme pekiştirilir.
- Öğrenci, doğru vurgu ve tonlamayı (prozodiyi) sesli model üzerinden alarak okuma akıcılığını geliştirebilir.

Bu kitap, Dilbilimsel bilgi ile pratik uygulama arasındaki köprüyü kurarak, Türk disleksili öğrenciler için okuma güçlüğüne aşmada güvenilir, yenilikçi ve erişilebilir bir rehber olmayı hedeflemektedir.

MORFOLOJİK TEMELLİ EGZERSİZLER

Morfolojik egzersizler, dilbilimin incelediği kelimenin iç yapısını, yani en küçük anlamlı birimleri olan biçimbirimleri (morfemleri) hedef alan sistematik alıştırmalardır. Bu egzersizler, bireyin kelimeleri sadece ses dizileri olarak değil, aynı zamanda anlam taşıyan yapı taşlarının birleşimi olarak algılamasını sağlar. Türkçenin aglütinatif (eklemeli) bir dil olması nedeniyle, kelimeler kök ve eklere ayrılarak oluşturulur; dolayısıyla tek bir kelime bünyesinde birden fazla morphem barındırır. Okuma ediniminde bu morphem zincirini hızla çözmek, kelimenin anlamını yakalamak için esastır. Morfolojik temelli egzersizler, disleksili bireylerin kelime tanıma ve akıcılık süreçlerinde sıklıkla karşılaştıkları zorlukları, kelimeyi yapısal olarak analiz etme becerisi üzerinden aşmayı hedefler.

Türk disleksili bireyler için morfolojik egzersizlerin önemi kritiktir. Yabancı literatürdeki fonoloji odaklı uygulamaların aksine, Türkçe disleksisinde okuma güçlüğü, kelime köklerine eklenen eklerin hızlı işlenmesi noktasında yoğunlaşmaktadır. Bu durum, morfemlerin uzunluğunun ve diziliminin (aglütinasyon) yarattığı bilişsel yükten kaynaklanır. Morfolojik egzersizler, bu bilişsel yükü azaltmayı amaçlar; çocuk, kelimeyi bir bütün olarak ezberlemek yerine, kök ve ekleri ayrı ayrı tanımayı ve bunları doğru sırada (morphem zinciri) birleştirmeyi öğrenir. Böylece bu alıştırmalar, yalnızca okuma hızını değil, aynı zamanda okuduğunu anlama yeteneğini de yapısal düzeyde destekleyerek, Türkçenin dil görünümüne uygun, doğrudan hedeflenmiş bir müdahale sağlar.

FONOLOJİK TEMELLİ EGZERSİZLER

Fonolojik egzersizler, dilin temel ses birimlerini, yani fonemleri ve bunların birleşme kurallarını hedef alan sistematik müdahale alıştırmalarıdır. Bu egzersizler, bireyin kelimeleri oluşturan sesleri tanıma, ayırma, birleştirme ve manipüle etme becerisini geliştirmeyi sağlar. Disleksi, nörogelişimsel bir bozukluk olup, en yaygın kabul gören nedeni fonolojik işleme yetersizlikleriyle ilişkilidir. Fonolojik farkındalık, başarılı okuma ediniminin ön koşulu olduğundan, bu alıştırmalar disleksi müdahalesinin temelini oluşturur.

Türk disleksili bireyler için fonolojik egzersizlerin rolü, dilin yapısı nedeniyle özelleşir. Türkçe, şeffaf bir dil olmasına rağmen, fonolojik işleme becerilerindeki temel yetersizlikler hala mevcuttur. Disleksili bireylerde, temel sesleri tanıma ve ayırt etmedeki zorluklar, kelime tanıma sürecini yavaşlatır. Dahası, Türkçe'nin aglütinatif (eklemeli) yapısından dolayı oluşan uzun kelimelerde bile, her bir sesin doğru ve ardışık olarak işlenmesi zorunludur. Bu nedenle, fonolojik egzersizler, kelimenin morfolojik çözümlemesine geçmeden önce, bireye sağlam bir ses-harf eşleştirme temeli sunar; bu da Dilbilimsel olarak doğru kurgulanmış müdahale zincirinin ilk ve zorunlu adımıdır.

Örnekteki gibi görsellerin isimlerini heceleyerek yazınız.

Örnek

ten - ce - re

1.

as - lan

2.

a- ra - ba

3.

pen - ce - re

4.

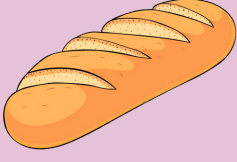
el - ma

5.

ba - lon

Aşağıdaki cümleleri görsellere uygun şekilde tamamlayınız.

Annesi ekmekten bir parça kopardı.

Kuş ağaca kondu.

Misafirler, izin isteyerek evden ayrıldılar.

Teyzemler, tatile çıkmak için otobüse bilet aldı.

Küçük bir çocuk, kaçırdığı balonu hüznle izliyordu.

Örnekteki gibi, cümlelerde mavi renkle boyanmış sözcüklerin köklerini altındaki alana yazınız.

Örnek:

Annesi yeni aldığı gömleğini ütledi.

gömlek

Arkadaşından bandını istedi.

bant

Yavru kuşun kanadı kırıldı.

kanat

Elleriyle kızaran burnuna dokundu.

burun

Yurdun her köşesi bayraklarla donatıldı.

yurt

Çocuk, arkadaşına olan borcunu hemen ödedi.

borç

Aşağıda numaralanmış cümlelerle anlam ilişkisi olan cümleleri örnekteki gibi eşleştirin.

e

1-Güneş iyice yakıyordu.

a)Suyun içinde serinledim.

c

2-Dışarısı çok soğuktu.

b)Saçlarım her tarafa savruldu.

h

3-Kütüphaneden bir kitap aldım.

c)Soğuktan ellerim titriyordu.

b

4-Rüzgarlı bir gündü.

d)Okula gitmek için sürdü.

d

5-Babam arabayı çalıştırdı.

e)İyice terledim.

g

6-Masanın üstünde kalem vardı.

f)Dans etmeye başladım.

f

7-Sevdiğim şarkı çalındı.

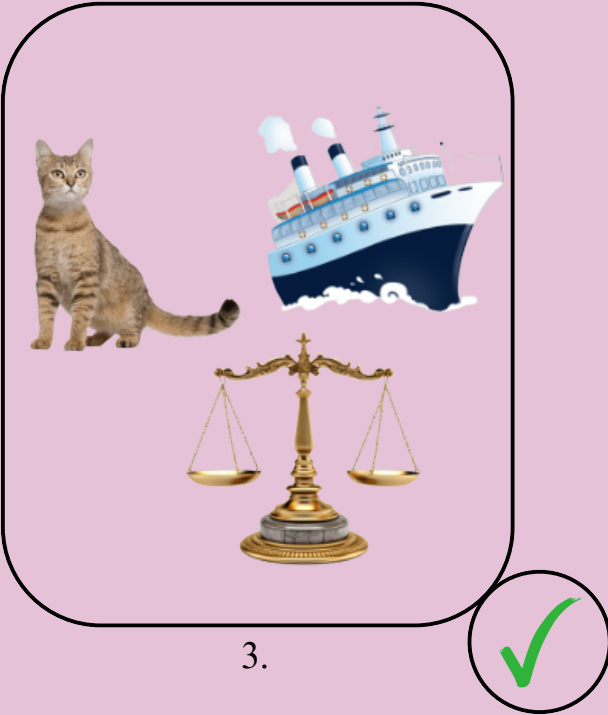
g)Ödevimi yazmak için aldım.

a

8-Denize gidip yüzdük.

h)Tüm gün onu okudum.

Resimlere bak, “i” sesi ile biten resimlerin bulunduğu grubu işaretle.

Karekodu okut, sesleri dinle :)

Resimlere bak, “b” sesi ile başlayan resimlerin bulunduğu grubu işaretle.

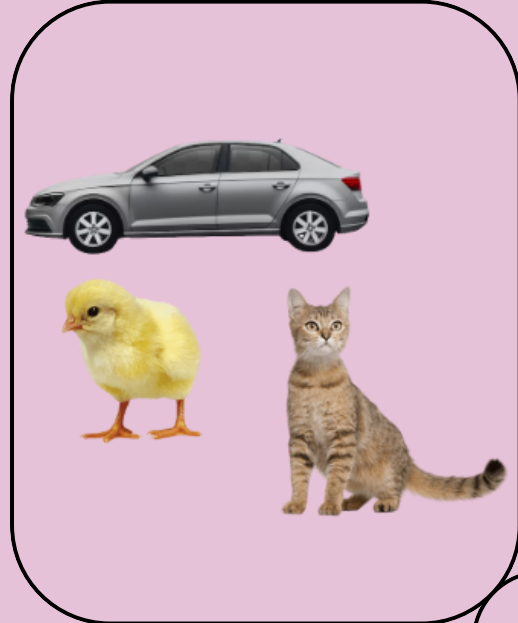
5.

6.

7.

8.

Karekodu okut, sesleri dinle :)

Aşağıdaki cümlelere uygun ekleri getirin.

Kalemi masaya aldım.

Eti tencerede pişirdim.

Elmayı kardeşime verdim.

Arabayı yıkadık.

Defteri okulda unuttum.

Filmi akşam izledik.

Ödevi bilgisayarda yazdım.

Haritayı duvara astık.

Resmi öğretmene gösterdim.

Aşağıdaki heceleri doğru sıralayarak sözcüğü yazınız.

lik-lem-ka

kalemlik

da-o-kul

okulda

ga-te-ze

gazete

ta-por-kal

portakal

bah-de-çe-ler-ki

bahçedekiler

sa-bil-gi-yar

bilgisayar

tes-pa-ta

patates

Aşağıdaki sözcükleri doğru sıralayarak kurallı bir cümle oluşturunuz.

masanın /üstünde/kalemlik

Kalemlik masanın üstünde.

ıçtı/kedi/süt

Kedi süt ıçtı.

çok/sessizdi/kütüphane

Kütüphane çok sessizdi.

giy/yağmurluk/çık/ve/dışarı

Yağmurluk giy ve dışarı çık.

çok/güzel/rengi/çiçeklerin

Çiçeklerin rengi çok güzel.

lezzetliydi/makarna/çok

Makarna çok lezzetliydi.

pazara/annem/gitti

Annem pazara gitti.

Aşağıdaki sözcüklere uygun ekler getirerek yeni sözcükler türetin.

Balıkçı

Silgi

Tuzluk

Gözlük

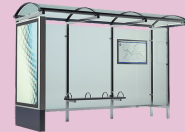
Kitaplık

Süpürge

Oyuncak

Durak

Yağmurluk

Öğrenci

Eksik heceleri yazarak sözcüğü tamamlayın.

Bisik**let**

Kul**ak**lık

Past**a**

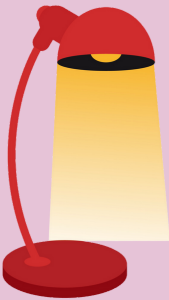
Mus**luk**

Kam**yon**

Sand**al**ye

Lam**ba**

Tele**fon**

El**bi**se

Man**da**lina

Dinlediğiniz sesleri birleştirerek kelimeleri noktalı yerlere yazınız.

řemsiye

dolap

pencere

telefon

yastık

mutfak

kalem

otobüs

perde

koltuk

gözlük

balkon

Aşağıda verilen kök ve eklerini örnekteki gibi birleştirerek yazınız.

Örnek

Yüz-ü-cü-lük →Yüzücülük.....

Duy-gu-sal →Duygusal.....

Bil-im-ci →Bilimci.....

Yap-ım-cı →Yapımcı.....

Gez-gin-ler →Gezginler.....

Göz-lük-çü →Gözlükçü.....

Kitap-lık-ın →Kitaplığın.....

Gül-üş-ün →Gülüşün.....

Kork-u-su →Korkusu.....

Yaz-ar-lar →Yazarlar.....

Tuz-suz-du →Tuzsuzdu.....

Baş-la-mış →Başlamış.....

Karekodda dinlediğiniz sözcükleri eklerine ve köküne ayırarak yazınız.

Örnek

Simitçiler →Simit-çi-ler.....

Süpürge →Süpür-ge.....

Düşünce →Düş-ün-ce.....

Suluğu →Su-luk-u.....

Türkçe →Türk-çe.....

Sevgiler →Sev-gi-ler.....

Duygu →Duy-gu.....

Güneşlik →Güneş-lik.....

Örnekteki gibi kırmızı renkle renkle boyanan sesle başlayan yeni bir sözcük yazınız.

Kitap

Pırasa

Masa

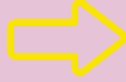
A sesiyle başlayan bir sözcük

Kalem

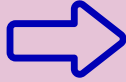
M sesiyle başlayan bir sözcük

Deniz

Z sesiyle başlayan bir sözcük

Bardak

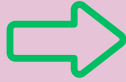
K sesiyle başlayan bir sözcük

Taş

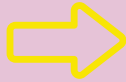
Ş sesiyle başlayan bir sözcük

Top

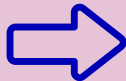
K sesiyle başlayan bir sözcük

Şeker

R sesiyle başlayan bir sözcük

Sandalye

E sesiyle başlayan bir sözcük

Aşağıdaki sözcüklerin son sesiyle başlayan sözcükleri bulun.

ARI

IRMAK

MASA

ÇİÇEK

TOP

BALIK

PATİKA

SANDALYE

KUŞ

GEMİ

UÇAK

ŞAPKA

KİTAP

PIRASA

TOPRAK

KUŞ

Her gruptaki sözcüklerden farklı sesle başlayanın yanındaki kutucuğu işaretleyin.

☐

BALON

☒

DAVUL

☐

BACA

☐

DOLAP

☐

DÜĞME

☒

TOP

☐

KEDİ

☒

BALIK

☐

KİTAP

☐

SIRA

☐

SABUN

☒

KABAK

☒

GÜNEŞ

☐

DENİZ

☐

DEFTER

☐

ÇANTA

☐

ÇİLEK

☒

LAMBA

Aşağıda verilen harflerle anlamlı sözcük oluşturunuz.

Örnek

G-k-ü-ö-ü-y-z → Gökyüzü

E-m-e-k-k → Ekmek

S-l-a-d-n-e-y-a → Sandalye

Ç-ç-e-k-i → Çiçek

Y-t-a-ı-s-k → Yastık

P-r-a-a → Para

H-ç-u-v-a → Havuç

Y-ğ-a-r-u-m → Yağmur

M-y-v-e-e → Meyve

B-ı-k-l-a → Balık

Y-z-ü-ü-k → Yüzük

K-r-ü-p-ö → Köprü

A-a-ç-ğ → Ağaç

G-m-i-e → Gemi

Aşağıda verilen cümlelerde kırmızı renkle boyanmış sözcükleri köküne ve eklerine ayırarak yazınız.

Babam bahçeyi suluyor.

Ela okula gidiyor.

1. Baba-m

2. git-e-yor

Baharda çiçekler açar.

Çocuk oyun oynuyor.

3. çiçek-ler

4. oyna-yor

Çoban keçileri otlatıyor.

Akşam dışarı çıkacakmış.

5. keçi-ler-i

6. çık-acak-mış

Derya yemek yiyor.

Kız pencereden bize bakıyor.

7. ye-mek

8. pencere-den

Metne göre soruları cevaplayınız.

Temiz Giysiler

Betül, dedesi ile bahçeye çiçek dikti. Giysileri hep çamur oldu. Betül buna çok üzölmüştü. Annesi, "Üzölme, onları yıkarım." dedi. Kirli giysileri çamaşır makinesine koydu. Onları yıkadı. Betöl'ün giysileri tertemiz oldu.

1.Kimler bahçeye çiçek dikti?

- ☒ Betöl ve dedesi
- ☐ Betöl ve annesi
- ☐ Betöl ve babası

2.Betöl bahçede ne yaptı?

- ☐ Oyun oynadı.
- ☐ Çiçekleri suladı.
- ☒ Çiçek dikti.

3.Betöl çiçek dikerken giysilerine ne oldu?

- ☐ Giysileri yırtıldı.
- ☒ Giysileri çamur oldu.
- ☐ Giysileri toz oldu.

4.Betöl'ün annesi kirli giysileri ne yaptı?

- ☒ Çamaşır makinesinde yıkadı.
- ☐ Kirli sepetine attı.
- ☐ Bir torbaya koydu.

Metne göre soruları cevaplayınız.

Kelebeğin Yolculuğu

Bir sabah, küçük bir tırtıl yaprağın üzerinde uyanmış. Karnı çok acıkmış ve gün boyunca yaprak yemiş. Günler geçmiş, tırtıl bir koza örmüş ve içine girmiş. Haftalar sonra kozanın içinden rengarenk bir kelebek çıkmış! Artık gökyüzünde özgürce uçabiliyormuş.

1. Tırtıl sabah uyandığında ne yapmış?

- ☒ Yaprak yemiş
- ☐ Uçmaya başlamış
- ☐ Koza örmüş

2. Tırtıl neden koza örmüş?

- ☐ Uyumak için
- ☒ Kelebeğe dönüşmek için
- ☐ Rüzgardan korunmak için

3. Kozadan ne çıkmıştır?

- ☐ Bir kuş
- ☒ Renkli bir kelebek
- ☐ Yeni bir tırtıl

4. Bu hikâye bize neyi anlatır?

- ☒ Değişimin sabırla gerçekleştiğini
- ☐ Tırtılların uçamayacağını
- ☐ Kelebeklerin tehlikeli olduğunu

Metne göre soruları cevaplayınız.

Çocuk Parkı

Ömer'in kuzeni Ayşe köyden gelmişti. Ömer, Ayşe'yi çocuk parkına götürdü. Ayşe ilk defa çocuk parkına gitmişti. Onlar önce salıncağa bindiler. Sonra kaydıraktan kaydılar. Birlikte top oynadılar. Çok eğlenceli bir gün geçirdiler. Ayşe çocuk parkını hiç unutamadı. Köye dönünce, kardeşlerine çocuk parkını anlattı.

1.Kim köyden geldi?

- ☐ Ceren
- ☐ Zeynep
- ☒ Ayşe

2.Ömer, Ayşe'yi nereye götürdü?

- ☐ Hayvanat bahçesine
- ☒ Çocuk parkına
- ☐ Lunaparka

3.Ayşe ve Ömer parkta sırası ile ne yaptılar? Boşluklara uygun sözcükleri yaz.

Önce:**Salıncağa**..... bindiler.

Sonra: Kaydıraktan**kaydılar**.....

En son:**Top**..... oynadılar.

4.Ayşe köye dönünce kardeşlerine neyi anlattı?

- ☐ Köyü
- ☐ Pazarı
- ☒ Çocuk parkını

Aşağıdaki karekodları dinleyiniz ve cümleleri yazınız.

Melis, o gün yarışamadığı için yarışmayı kazanamadı ama tüm gönülleri kazandı.

Bu sabah, her zamankinden daha mutlu uyandım.

Merhaba! Ben küçük, sevimli bir sokak köpeğiyim.

Aşağıdaki cümlelerdeki yüklemi parantez içindeki zamana göre çekimleyiniz.

Çok çalışmak her zaman başarı getirir. (Geniş zaman)

Annesiyle markete gitmek için hazırlanıyor. (Şimdiki zaman)

Bugün yanında olmayı çok istiyorum. (Şimdiki zaman)

Dün gece aniden başlayan yağmur, tarlaları sulamış. (Duyulan geçmiş zaman)

Doktor, hastanın omzunu yarın detaylıca inceleyecek. (Gelecek zaman)

Arkadaşım şu an yolda gördüğü bir kediye seviyor. (Şimdiki zaman)

Biz yarınki toplantı için önemli notlar hazırlayacağız. (Gelecek zaman)

O, hızlı adımlarla yokuşu çıkarak eve sonunda ulaştı. (Görülen geçmiş zaman)

Başarılı insanlar genellikle erken kalkar. (Geniş zaman)

Köyün yaşlıları meydanda sessizce oturuyor. (Şimdiki zaman)

Geçen hafta taşınma işleri onları çok yormuş. (Duyulan geçmiş zaman)

Biz pazartesi günü için yeni bir plan yapacağız. (Gelecek zaman)

Mavi boyalı ekler eşyanın kime ait olduğunu gösteriyor.
Sen de aşağıdaki eklere bakarak eşyaların kime ait olduğunu gösterir misin?

Kalemimi gören oldu mu? (Ben)

Müdür, yeni görev yerinde bütün çalışanları tebrik etti.(Onlar)

Pembe çantası çok güzelmiş. (O)

Mektubumuzu almış mı? (Biz)

Arabamı yeni mi aldın? (Sen)

Masanın üzerinde unuttuğum defterim kaybolmuş.(Ben)

Hava çok soğuktu ama kalın hırkası sayesinde üşümüyordu.(O)

Öğretmen, sınıfta kitabımızı açmamızı söyledi.(Biz)

Uzun bir aradan sonra en sevdiğimiz yemeğimizi yapmaya karar verdik.(Biz)

Misafirler kitabınızın nerede satıldığını öğrenmek istiyor.(Siz)

Çocuklar, oyun oynamak için toplarınıbahçeye çıkardı.(Onlar)

Arabamı tamir ettim.(Sen)

Aşağıda kökleri kırmızı renkle gösterilen ve ekleri karışık verilen sözcükleri, eklerini düzgün sıralayarak tekrar yazınız.

Örnek

Çalış-lık-kan

.....Çalışkanlık.....

Bil-siz-lik-gi

.....Bilgisizlik.....

Göz-çü-de-lük

.....Gözlükçüde.....

Sor-lu-um-luk

.....Sorumluluk.....

Türk-nin-çe

.....Türkçenin.....

Uyku-luk-suz

.....Uykusuzluk.....

Çiçek-e-lik-çi

.....Çiçekçiliğe.....

Bahçe-ler-ki-de

.....Bahçedekiler.....

Aşağıda kökleri ve ekleri verilmiş sözcükleri ses olaylarına dikkat ederek yazınız

Örnek

Yürü-me-yor → Yürümüyor

Kitap-cık-da → Kitapçıkta

Ağaç-ımız → Ağacımız

Fikir-in-iz → Fikriniz

His-et-ti → Hissetti

Ye-ecek → Yiyecek

Kayıp-ol-du → Kayboldu

Bekle-yor → Bekliyor

Şehir-iniz → Şehriniz

Aşağıdaki karekodların yönergelerine uygun sözcükleri istenen şekilde yazınız.

ağacı

kalbimde

beynimiz

sepette

gömleğini

DİSLEKSİ DESTEK KİTABIM

Türkçe'nin dil görünümüne
uygun egzersizler

“Disleksi, zorluk değil; kelimelerle kurduğün benzersiz bir dostluktur.”

